

JAMOAT SALOMATLIGI

Farg'ona jamoat salomatligi tibbiyot institutining ijtimoiy-tibbiy gazetasi

«O'zbekiston tibbiyoti — inson qadri uchun»

Xalqaro forumlar saroyida Prezident Shavkat Mirziyoyev ishtiroyida «Tibbiyotdagi islohotlar - inson qadri uchun» mavzusida ochiq muloqot bo'lib o'tdi. Mamlakatimiz rahbarining nutqi nafaqat tibbiyot xodimlari, balki o'qituvchilar, talabalar tomonidan ham qizg'in kutib olindi.

Bugungi kunda Farg'ona jamoat tibbiyot institutida faoliyat ko'rsatayotgan ustoz va talabalar mazkur tarixiy nutq haqida o'z fikr-mulohazalarini bildirmoqda.

MALAKALI KADRLAR SOHADAGI YUTUQLARNI TA'MINLAYDI

Prezidentimiz bilan bo'lib o'tgan ochiq muloqot shaklidagi uchrashuv har bir tibbiyot xodimi dilida muhrlanib qoldi.

Bugungi kunda respublikamiz tibbiyot muassasalarida 12 mingga yaqin malakali mutaxassislar yetishmaydi. Ayniqsa, viloyatimizda shifokorlarga ehtiyoj ancha yuqori. Shuning uchun 2022/2023 o'quv yildan tibbiyot oliygochlarga davlat grantlari asosida qabul kvotalari hududlarda shifokorlarga bo'lgan haqiqiy ehtiyojdan kelib chiqib, maqsadli oshirib boriladi. Ftiziatriya, gematologiya, nefrologiya, pulmonologiya, psixiatriya, shoshilinch tibbiy yordam, laboratoriya ishi, yuqumli kasalliklar kabi 15 turdag'i mutaxassislik

bo'yicha magistraturaga davlat grantlari to'rt barobar oshirilishi biz uchun yangilik bo'ldi.

Bundan tashqari, tibbiyot oliygochlarning magistratura bosqichida va bakalavriatning 5-, 6-kurslarida o'qiyotgan talabalar yo'llanma asosida birlamchi va tez yordam tizimida shifokor bo'lib ishlashi mumkin. Ular ham ish haqi oladi hamda ta'limi amaliyot bilan birga olib borish imkoniga ega bo'ladi.

Munira QODIROVA,
Farg'ona jamoat salomatligi tibbiyot institutining ilmiy ishlari va innovatsiyalar bo'yicha prorektori

TARAQQIYOT VA YUKSALISHGA FAQAT ILM, TA'LIM VA TARBIYA VA KITOB ORQALI ERISHISH MUMKIN

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning sog'liqni saqlash sohasi vakillari bilan ochiq muloqot shaklidagi uchrashuvda so'zlagan nutqini televideniye orqali katta hayajon bilan tingladik.

Prezidentimiz ochiq muloqotida davolashdan ko'ra, ko'proq kasallikni oldini olishga urg'u berdi. Vertikal boshqaruvdan bevosita gorizontal keng qamrovli yondashuvga asos solinganiga guvoh bo'ldim.

Farg'ona jamoat salomatligi tibbiyot institutining davolash fakulteti davolash ishi yo'nalishi 3-bosqich talabasiman. Ammo, shuni ochiq-oydin aytishim mumkinki, shijoatli, yuksak maqsadlarni ko'zlagan,

serg'ayrat, barcha sohani birdek rivojlanishi uchun kurashadigan yurtboshimizga yanada mehrim ortdi.

Quyidagi so'zlarga e'tibor bering-a, taraqqiyot va yuksalishga faqat ilm, faqat ta'lim va tarbiya, faqat kitob orqali erishish mumkin. Bu fikrlar Prezidentimizni naqadar dono va kelajakni ko'ra biladigan ulug' inson, donishmand rahbar ekanligidan dalolatdir.

Islomjon JO'RAYEV.

PREZIDENT MULOQOTI TALABALARGA KUCH-G'AYRAT VA SHIJOAT BAG'ISHLADI

Davlatimiz rahbarining shifokorlar bilan muloqotini internet orqali onlayn kuzatdim.

Amaliyot davrida yo'nalishini o'zgartirishga qaror qilgan talabalarga o'qishni boshqa turdosh mutaxassisliklar bo'yicha davom ettirishga ruxsat berilishi, shu bilan birga, soha uchun ilg'or meditsinani chuqur tushunadigan, axborot texnologiyalari va chet tillarini yaxshi biladigan, boshqaruv qobiliyatiga ega bo'lgan zamonaviy tibbiyot menejerlarini tayyorlashga alohida e'tibor qaratilishi ayni muddao bo'ldi.

Qolaversa, bugungi kunda oliygohimizda xalqaro darajadagi talabalar shifokorlar bilan bemalol bellasha oladi. Zamonaviy tibbiyot bo'yicha eng so'ngi bilimlarga ega kadrlarni tayyorlash maqsadida respublikada ilk marotaba Amerika ta'lim dasturiga asoslangan o'quv kurslari joriy

tilgan. Hozirda institutning 8 nafar yosh xodimlari 165 nafar 1-kurs davolash fakulteti talabalariga AQShning USMLE ta'lim dasturi bo'yicha inglez tilida dars bermoqda. Ushbu dastur uch bosqichdan iborat va barcha bosqichlardan muvaffaqiyatlari o'tgan talabalar AQSHda shifokor bo'lib ishlash litsenziyasini qo'lga kiritadilar.

Shuningdek, horijdan nufuzli mutaxassislar jaib qilinib, 11 ta tibbiyot oliygohida malaka oshirish va qayta tayyorlash fakultetlari, 23 ta ixtisoslashgan markazlarda maxsus o'quv kurslari tashkil etilishi borasida belgilangan vazifalar ham sohada xizmat ko'rsatish sifatini yanada oshishiga hissa qo'shadi.

Saidaziz SAIDALIYEV,
o'qituvchi.

XALQ SOG'LIGI YO'LIDA MEHNAT QILAMAN

Yurtboshimiz bilan ana shu shior ostida o'tgan ochiq muloqotni katta hayajon bilan kutib oldik.

bilan ta'kidlandi. Bunday tarixiy uchrashuvni hayotimda birinchi bor ko'rib, hayajonlandim.

Men bor bilim va tajribamni xalq sog'ligi yo'lida, yosh avlodga bilim va tarbiya berish uchun ishga solaman.

Jamoliddin MAMASAIDOV,
Farg'ona jamoat salomatligi tibbiyot instituti hamshiralik ishi kafedrasi mudiri.

NAVRO'Z SAYLI

Farg'ona jamoat salomatligi tibbiyot instituti jamoasi ham Navro'z saylida munosib ravishda ishtirok etdi. O'zbekona milliy ko'klam taomlari, ko'zni quvnatuvchi atlas-u adresga burkangan yigit-qizlar, ayniqsa ustozlar tomonidan ijro etilgan ditorlar xalq qo'shiqlari mehmonlar qalbiga xushnudlik ulashdi. Shu bilan birga institutimizda ta'lif olayotgan Hindiston va pokistonlik talabalar va pedagoglarning milliy bayramimizda faol ishtirok etishi, saylga tashrif buyurgan mehmonlar e'tiboridan chetda qolmadi.

Keng ommaga ochiq osmon ostida havola etilgan konsert dasturi, dilbar qo'shiqlar va dilrabo raqslar barchaga xush kayfiyat va ko'tarinki ruh bag'ishladi. Hiyobon o'qituvchi va talabalar tomonidan tayyorlangan ko'rgazmali dasturlar, o'zbek milliy urf-odatlari va qadryatlarini ifodalovchi madaniy chiqishlar bilan yanada go'zal tusga kirdi.

TALABALARING BO'SH VAQTLARI MAZMUNLI TASHKIL ETILMOQDA

Farg'ona jamoat salomatligi tibbiyot instituti davolash ishi yo'nalishi 3-bosqich talabalari guruh tyutori D.Habibullayev boshchiligidagi Farg'ona shahrida joylashgan "Butterfly" sport markazida bo'ldi.

Talabalar yakka va guruhlarga bo'lingan tartibda stol tennis bo'yicha o'zaro kuch sinashdi. Talabalarning o'qish va dars mashg'ulotlaridan bo'sh vaqtlarida foydalil va mazmunli vaqt o'tkazishlari uchun tashkil etilgan mazkur tadbir barchaga birdek manzur bo'ldi.

"REKTOR KUBOGI" G'OLIBLARI ANIQLANDI

Institutda tahsil olayotgan talabalar o'rtaida Navro'z bayrami munosabati bilan "Rektor kubogi" sport musobaqalariga start berilgan edi. Shu kungacha talabalar o'rtaida sportning shaxmat, stol tennis va voleybol turi bo'yicha musobaqa bo'lib o'tdi.

Musobaqa institut sport klubini rahbari Alisher Raimov boshchiligidagi olib borilib, baholandi.

Qizg'in va murosasiz tarzda o'tkazilan musobaqalar talabalariga jo'shqinlik, bayram kayfiyatini ulashdi. Shu bilan birga ularning darsdan tashqari bo'sh vaqtlarining mazmunli o'tishiga va yigit-qizlarini o'rtaida do'stona munosabat hamda jamoaviy tarzda ishlash ko'nkmalarini shakllanishida qo'l keldi.

Turnir yakunida esa barcha

turlar bo'yicha g'oliblar e'lon qilindi hamda diplom va esdalik sovg'alari bilan taqdirlandi.

Shuningdek, "Rektor kubogi" doirasida sportning mini futbol turi bo'yicha musobaqa o'tkazildi.

Bellashuv "Atletik" mini futbol majmuasida bo'lib o'tdi. Unda institut miqyosida jami 22 ta jamoa ishtirok etdi.

Mini futbol o'yinlari qizg'in va shiddatli tarzda davom etdi. Odatdagidek, kuchlilar saralanib, yarim final va final bahslariga munosiblar yetib keldi.

Yakunda musobaqaning bronza medali "Davolash ishi 2-bosqich" jamoasiga nasib qildi. G'oliblik uchun kechgan hal qiluvchi bahsda esa "Davolash ishi 4-kurs" talabalari g'olib bo'lishdi.

O'tkazilan musobaqa yakunida g'olib va sovrindorlarga esdalik sovg'alari topshirildi.

M.DEHQONOVA.

Sport — sog'lom hayot garovi!

“SOG’LOM HAYOT” SAHIFASI

USHBU SAHIFADA: FARG’ONA JAMOAT SALOMATLIGI TIBBIYOT INSTITUTIINIHLAR MALAKALI, PROFESSOR-O’QITUVCHILARI, SHIFOKORLARINING TIBBIYOT BILAN BOG’LIQ URF-ODAT VA QADRIYATLAR, XALQ TABOBATI, AHOI SALOMATLIGINI MUHOFAZA QILISH VA TURLI XASTALIKLARNI OLDINI OLİSH MAVZULARIDAGI MAQOLALARI KENG YORITIB BORILADI.

TO'G'RI VA SOG'LOM OVQATLANASIZMI?

Biz kun davomida doimiy harakatda bo’lamiz. Ishda, o’qishda uy yumushlari, qo’shimcha mashg’ulotlar bilan band bo’lamiz. Bunda bizni organizmimiz harakatlanishi uchun yetarlicha energiya talab etadi. Xo’sh, biz bu energiyani qayerdan olamiz? Albatta biz o’z energetik ehtiyojimizni qondirish uchun uglevod, oqsil, yog’ manbai bo’lgan oziq-ovqat mahsulotlaridan olamiz.

Lekin, bugungi kunga kelib, noto’g’ri ovqatlanish zamonaviy jamiyatimizning dolzarb muammolaridan biriga aylanib qoldi. Bunga asosiy sabab o’z ehtiyojimizdan ko’ra ko’proq iste’mol qilishimizdir. Biz ko’pincha o’zimizdagи ochlikni qondirish uchun me’yoridan ko’p ovqatlanamiz va oqibatida hazm qilish a’zolarimizni zo’riqishiga sharoit yaratib beramiz. Xalqimizda kasallikni davolagandan ko’ra, uni oldini oлgan afzal, deb bejiz aytilmagan. Biz avvalo kasal bo’lmaslik uchun to’g’ri ovqatlanish mexanizmini yo’lga qo’yishimiz kerak.

Kunning ertalabki qismi inson organizmi endi uyg’ongan holatda (zo’riqish, stresslarsiz) bo’ladi. Inson o’z organizmida ochlik hissini kunning boshqa paytiga nisbatan kuchliroq sezadi. Avvalo mana shu paytda 1 stakan toza suv ichilsa koni foydadir. Ertalab och qoringa ichilgan suv oshqozon hamda ichaklarimizni tozalash bilan birga qandli diabet, buyrak, o’t pufagi va oshqozon kasalliklarini oldini oladi. Tarixdan ma’lumki, tib olimlari ham ertalab hamda kechqurun yotishdan oldin och qoringa ichilgan 1 stakan suv ming dardga davo ekanligini o’zlarining ilmiy kitoblarida keltirib o’tganlar.

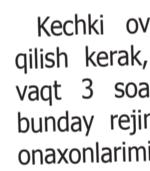
Keling biz ertalabki ovqat ratsionini vitamin va mineralarga boy mahsulotlar bilan boshlaylik. Masalan, ertalab nonushta uchun yog’siz mahsulotlar — salatlar, mevalar, ichimlik uchun esa meva sharbatlarini tanlaymiz. Bunday nonushta kun davomida yaxshi kayfiyatni ta’minlaydi.

Ovqatlanayotgan paytda telefon va televizorlarga chalg’imaslik. Inson bu vositalar bilan ovora bo’lib, qancha ovqat yeganini his qilmay me’yoridan ortiq iste’mol qilib qo’yadi.

Dasturxonda ovqatlanishni to’ymasdan oldin to’xtatish. Chunki bosh miyaga to’yanligi haqidagi xabar 15-20 daqiqadan so’ng yetib boradi.

Kechki ovqat. Uni soat 18:00 gacha iste’mol qilish kerak, ya’ni ovqatlanish va uqlash orasidagi vaqt 3 soatdan kam bo’lmasi lozim. Ayniqsa, bunday rejimda ovqatlanish yoshi ulug’ otaxon va onaxonlarimiz uchun juda foydalidir.

Inson tushlik vaqtida yaxshi ovqatlanishi ya’ni kaloriyaga boy mahsulotlar iste’mol qilishi zarur. Ovqatlanishdan keyingi tortiladigan desert. Aslida yengil yeguliklar shirinlik va mevalar, salatlarni ovqatlanishdan oldin iste’mol qilinsa, bu yeguliklar oshqozonni yanada og’irroq taomga tayyorlab turadi.

SOG’LOM TURMUSH TARZINI YO’LGA QO’YMOQCHI BO’LGANLAR UCHUN FOYDALI TAVSIYALAR

Buning uchun “Rastoropsha” (Qushqo’nmas) o’simligidan tayyorlangan tabiiy damlama, o’t, ichak yo’llari, buyrak tosh kasalliklari uchun davo bo’ladi, hazm qilish organlaridagi shlaklarni tozalaydi.

Qo’llanilishi: Har kuni ertalab 1 stakan qaynoq suvga 1 ta paket rasropsha solinadi va iste’mol qilinadi. Davolanish kursi 1 oy. Kuniga 1 mahal. Natijasini esa birinchi haftadanoq ko’ra boshlaysiz. Zero, to’g’ri ovqatlanish - sog’lom turmush garovi.

O’FAYZULLAYEVA,
Institut davolash fakulteti farmatsiya
yo’nalishi talabasi.
Assistant S.SAIDOVA.

Bekzodjon G’AYRATJONOV,
Farg’ona jamoat salomatligi tibbiyot instituti, davolash ishi fakulteti, farmatsiya yo’nalishi 3221-guruh talabasi.

MOYCHECHAK BILAN DO’STLASHING!

Moychechak damlamasi asablarni tinchlantirishda koni foyda. Ishdan so’ng, albatta bir piyola ushu damlamadan ichish, maroqli dam olishda juda samara beradi. Bu damlamani kattalar va bolalar ham iste’mol qilishlari mumkin. Uyquning me’yoriy bo’lishi uchun moychechak, lavanda, melissaning gullari foydalidir. Bu o’simliklardan 10 gr.dan olib aralashtiring va (200 ml) qaynoq suv soling hamda 15 daqiqa dan so’ng iste’mol qiling. Shunda asablaringiz dam olgani va tinchlanganini his qilasiz.

Moychechak dorivor o’simlik bo’lsa ham iste’mol qilinishi mumkin bo’ligan holatlar ham mavjud. Bu o’simlik damlamalari ba’zi odamlarda allergiya chiqarish xususiyatiga ega. Agar oshqozon buzilishi, yuz va tanaga toshma toshishi kabi holatlar kuzatilsa, bu holatda moychechak damlamasini ichishni to’xtatish va shifokor bilan maslahatlashish lozim!

TOMOQ OG’RIG’IGA DAVO

Tomoq og’rishi yoki shamollashning oldini olish hamda ularni bartaraf etishda moychechak damlamasi bilan tomoqni chayish samarali hisoblanadi. Buning uchun quritilgan romashka gullaridan 4 osh qoshig’ini olib, yarim litr suvga solib, 45 daqiqa davomida dam beriladi va suzib olinadi-da, og’iz sohasi shu damlama bilan kuniga 4-5 mahal g’ar-g’ara qilinadi.

YOD TANQISLIGINING ORGANIZMGA SALBIY TA'SIRI

Butun Jahon Sog'liqni saqlash tashkilotining ma'lumotlariga ko'ra, yod tanqisligi natijasida yuzaga keladigan kasalliklar, eng ko'p uchraydigan xastaliklar qatoriga kiradi. Aholining 60 foizga yaqini yod tanqisligidan aziyat chekmoqda, 70 foizga yaqin bolalar o'zlarida yod tanqisligini his etmoqdalar. Yod — insон salomatligi uchun suv va havodek zarur mikroelement hisoblanadi. U qalqonsimon bez tomonidan ishlab chiqariladigan gormonlarning asosini tashkil etadi. Bu garmonlar organizmning o'sishi, rivojlanishi hamda tanadagi barcha a'zolarning faoliyatlari uchun muhimdir. **Yod tanada hosil bo'lmaydi.**

U asosan oziq-ovqat mahsulotlari orqali qabul qilinadi. Lekin bizning tuproq va suvimizda, unda yetishtirilayotgan meva-sabzavot, don va go'sht mahsulotlarida yod miqdori juda kam bo'lib, insonning kundalik ehtiyojini qondira olmaydi. Uni yetarli miqdorda qabul qilinmasligi oqibatida yod tanqisligi holatlari yuzaga keladi.

Yod tanqisligi qaysi yoshda kuzatilgan bo'lsa, o'sha yoshdagi o'sish va rivojlanish jarayoniga o'z ta'sirini ko'rsatadi.

Shuning uchun odamning yoshi qancha kichik bo'lsa, yod tanqisligi

Yod saqllovchi ozuqalar (100 gr da)

shunchalik katta xavf soladi. Odam uchun yodning ucta manbai mavjud: yer, havo va suv. Odamga yod juda kam miqdorda zarur. Kuniga atigi 100-200 mkg. Biroq bu hayot faoliyati uchun suv va havodek zarur elementdir. Butun hayot davomida odam atigi 3-5 gramm yod qabul qiladi.

O'sish va rivojlanish hisobiga homilador ayol, bola va o'smirlarda, yodga bo'lgan ehtiyoj boshqalarga nisbatan ancha yuqori bo'ladi. Aynan ularga yod tanqisligi holatlari ko'proq kuzatilishi va turli hil asoratlар qoldirishi bilan xavflidir. Yod tanqisligi kasalliklari hamma uchun ma'lum bo'lgan buqoqdan tortib, jismoniy va aqliy rivojlanishlardan orqada qolish va reproduktiv salomatlikning buzilishigacha bo'lgan keng qamrovli kasalliklarni o'z ichiga oladi. Homilador ayollarda yod

tanqisligi homilaning tushishiga, bolani o'lik hamda aqlan zaif va boshqa nuqsonlar bilan tug'ilishiga olib keladi. Yod tanqisligi mavjud onalardan tug'ilgan bolalarda aqliy va jismoniy rivojlanishdan orqada qolish holatlari, qalqonsimon bezning tug'ma yetishmovchiliklari va kretenizm kasalligi kuzatilishi mumkin. Kretenizm — yodning juda og'ir darajadagi surunkali yetishmovchiliqi bilan bog'liq bo'lgan tug'ma kasallik bo'lib, u pakanalik, g'ilaylik, karlik kabi jismoniy nuqsonlar va aqliy yetishmovchilik bilan namoyon bo'ladi. Yod tanqisligi yosh bolalarda ruhiy va jismoniy rivojlanishdan orqada qolish, o'sishning sekinlashishi, turli kasalliklarga moyillik, harakatning buzilishi, atrofga nisbatan loqaytdilik, injiqlik, jahdorlik, yig'laganda past va

dag'al tovush chiqarish, ko'krak so'rish jarayonining sustligi, yurak xastaligi, tana suyaklarining mo'rtalanish holatlari bilan namoyon bo'ladi. Yod tanqisligi kuzatilayotgan bolalarda, ruhiy va jismoniy rivojlanishning ortda qolishi, bo'yning sekin o'sishi, ma'lumotlar qabul qilishning qiyinlashishi, xotira va fikrlash jarayonining yomonlashishi bilan namoyon bo'ladi. Bunday bola va o'smirlarning umumiyl anglish faoliyatiga bo'lgan qarashlari va intilishlari susayadi.

Shu tarzda yod tanqisligi o'smirlarda kasb egallash layoqatiga kuchli salbiy ta'sir ko'rsatadi. Yod tanqisligi oqibatida jinsiy rivojlanish ham susayadi. Yod tanqisligini o'z vaqtida oldi olinmasa, keyinchalik farzandlik bo'lishda muammolar keltirib chiqarish mumkin. Jiddiy

asoratlarga olib keluvchi yod tanqisligi holatlarining oldini olish mumkin. Buning uchun, muntazam yodlangan osh tuzini iste'mol qilish zarur. Tibbiy olimlarning xulosalariga ko'ra, bir sutka davomida 5 gr. (bir choy qoshiq) tuz katta yoshdag'i odam uchun yetarlidir. Yodlangan osh tuzi ko'p hollarda 1 kg. sellfan paketlarga qadoqlangan holda sotiladi. Xarid qilinayotganda uning chiqarilish va saqlanish muddatiga ahamiyat berish lozim. Yod uchuvchi xususiyatga ega. Yodlangan osh tuzini yodi uchib ketmasligi uchun uni usti yopiq idishlarda, issiqlik manbalaridan uzoqroq joyda saqlanishi lozim.

**B.HAYDAROVA,
Institutning hamshiralik
ishi kafedrasini katta
o'qituvchisi.**

SIL KASALLIGI QANDAY DAVOLANADI?

Silni to'g'ri davolash bu kasallikka qarshi kurashishni asosiy vositasi hisoblanadi.

Zamonaviy tibbiyot silni davolashda katta imkoniyatlarga ega. Bemor kasallikni dastlabki belgilari paydo bo'lishi bilan shifokorga murojaat qilishi, shifokorning barcha ko'rsatmalariga rioya etishi kerak. Belgilangan dorilarning barcha dozalarini doimiy ravishda uzluksiz nazorat ostida qabul qilsagina, gigiyena qoidalariga rioya etganida tuzalib ketishi mumkin.

Bemoring gigiyena qoidalariga amal qilmasligi esa qaytalanish va ikkilamchi dori-darmonlarga chidamlilik formasiga o'tishi kuzatiladi.

Hozirda dorilarga chidamlilik formasidagi bemorlarni davolashda qisqa muddatli davolash standartlaridan foydalanimoqda. Avvallari 20-24 oygacha bemorlar silga qarshi preparatlarni qabul qilishgan bo'lsa (8 oy davomida muskul orasiga in'eksion preparatlarni ham qabul qilishgan), hozirda 9 oyda faqat tabletkalarni o'zi bilan davo kursi tugatilmoqda.

Qisqa muddatli davo kursi bemorlarga ancha qulay bo'lmoqda. In'eksion preparatlar eshitish va buyrak a'zolariiga nojo'yta sirlarni keltirib chiqargan bo'lsa, tabletkalarni uzoq vaqt qabul qilish oshqozonichak va jigar a'zolariga salbiy ta'sir qilayotgan edi. Yuqorida salbiy holatlarni sezilarli kamaydi. Shunday ekan sil kasalligining oldini olishga, barvaqt aniqlashga, kasallik aniqlanganda tezroq shifokor huzuriga borishga harakat qiling.

**A. ESHMATOV,
viloyat 2-sonli ftiziatriya
dispanseri bo'limi mudiri.**